

ЗАКОНОДАВЧЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Бурлака В.В., начальник відділу ГСУ Національної поліції України.

Одним із пріоритетних напрямків реформування це можливість здійснювати кримінальне провадження у формі дізнання.

На сьогодні Кримінальний процесуальний кодекс України (*глава 25*) передбачає процедуру розслідування кримінальних проступків. Однак, насправді вказана процедура «заморожена» та не може бути застосована у зв'язку з тим, що Україна не має відповідного законодавства, яким визначаються кримінальні проступки.

Слід зазначити, що на сьогодні з метою запровадження інституту кримінальних проступків фахівцями Головного слідчого управління прийнято участь у розробленні проекту Закону України, який спрямований на вирішення цього питання.

Так, на цей час Верховною Радою України розглядається проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку проведення досудового розслідування у формі дізнання» (реєстр. № 1221).

Законопроектом пропонується запровадити спрощений порядок досудового розслідування ряду злочинів невеликої тяжкості, а саме у формі дізнання, зокрема злочинів, передбачених статтями 125 і 126, частиною першою статті 129, статтею 164, частинами першими статей 185, 186, 188¹, 190, 194, 213, 249, 296, 299, 309, статтею 356 Кримінального кодексу України.

Із загальної кількості зареєстрованих тяжкі та особливо тяжкі злочини складають лише третину. Одночасно некваліфіковані крадіжки, шахрайства, хуліганства, зберігання наркотиків без мети збуту (частини 1 статей 185, 190, 296, 309 КК України), несплата аліментів (стаття 164 КК України) та легкі тілесні ушкодження (стаття 125 КК України) становлять 40 % від загальної кількості зареєстрованих злочинів.

Це призводить до того, що замість розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів слідчі змушені займатися правопорушеннями, що не мають значної суспільної небезпеки.

Значно збільшився обсяг часу, який приділяється розслідуванню безперспективних кримінальних проваджень, що в подальшому закриваються (кількість закритих кримінальних проваджень зросла у 128 разів). Якщо раніше в середньому одним слідчим за рік закривалася менше ніж одна кримінальна справа (0,6), то на цей час – 98 кримінальних проваджень за рік.

Після прийняття відповідного Закону приблизно 40 % нетяжких злочинів будуть розслідуватися у формі дізнання уповноваженими на це працівниками поліції.

Прийняття цього Закону також дозволить зосередити діяльність слідчих на розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів, сприятиме зменшенню навантаження на органи досудового розслідування.

Наступним не менш важливим питанням є необхідність передбачення можливості зупинення розслідування у зв'язку з невстановленням винних осіб.

Відповідно до КПК України, лише слідчі та прокурори мають право приймати в кримінальних провадженнях остаточні рішення як про направлення обвинувальних актів до суду, так і про закриття кримінальних проваджень. Всі інші провадження повинні перебувати в сейфі слідчого, незважаючи на те, в якому році вони були розпочаті. Указана ситуація, зважаючи на відсутність положень про можливість зупинення досудового розслідування при невстановленні винних осіб, призвела до постійного зростання навантаження на слідчих. У середньому в одного слідчого на цей час перебуває понад 150 кримінальних проваджень, а в окремих базових та куштових територіальних органах поліції – до 200 проваджень.

Це призводить до накопичення таких проваджень в сейфах, а за відсутності вільного місця в них – в шафах, а іноді на столах, підвіконнях в службових приміщеннях тощо.

З метою унормування цього питання фахівцями Головного слідчого управління Національної поліції прийнято участь у розробленні проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо вдосконалення порядку здійснення досудового розслідування)» (реєстр. № 1220)

Зокрема пропонується частину першу статті 280 (Підстави та порядок зупинення кримінального провадження) КПК України доповнити новим пунктом 4, передбачивши як підставу для зупинення кримінального провадження «не встановлено особи, яка вчинила кримінальне правопорушення».

Цим же проектом уносяться зміни до статті 284 (Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи) КПК України, з метою врегулювання питання щодо можливості закриття кримінальних проваджень за строками давності.

Зокрема, передбачено, як підставу для закриття кримінального провадження «закінчення строку давності, установлені статтею 49 КК України, у разі не встановлення, особи, яка вчинила кримінальне правопорушення».

Запропоновані зміни дозволять підвищити персональну відповідальність слідчих, що сприятиме більш оперативному та ефективному дослідженню обставин кримінального провадження, наданню їм належної правової оцінки та забезпечить прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень.

Реалізації зазначених мною законодавчих ініціатив суттєво зменшить навантаження на слідчі підрозділи та сприятиме покращенню якості досудового розслідування.